

شناسایی ویژگی‌های فردی مؤثر بر رفتار کارآفرینان آموزش مستقر در شهر تهران

زهراسازند*، غلامرضا شمس‌مورکانی^۲ و فرناز اعلایی^۳

چکیده

هدف از پژوهش حاضر درک ویژگی‌های فردی مؤثر بر رفتار کارآفرینان آموزشی است. چرا که مطالعات نشان می‌دهد که ویژگی‌های کارآفرینی در حوزه مختلف با وجود مشترکاتی که دارند از هم متفاوت است. جامعه آماری پژوهش کارآفرینان آموزشی شهر تهران است که مؤسسات و نهادهای نوآورانه در حوزه آموزش تأسیس کرده یا اقدامات کارآفرینانه در زمینه آموزش انجام داده‌اند. پس از مصاحبه نیمه ساختاریافته با ۱۱ کارآفرین آموزشی اشیاع نظری به دست آمد. داده‌ها نیز با استفاده از مدل اشتراوس و کوربین تجزیه و تحلیل شد و ویژگی‌های فردی مؤثر بر رفتار کارآفرینان آموزشی در سه مقوله اصلی دسته‌بندی شد؛ ویژگی‌ها و نگرش‌های شخصی از قبیل داشتن انگیزه و دغدغه‌مندی برای بهبود آموزش، هدف‌گذاری، خلاقیت و نوآوری، ریسک‌پذیری است؛ همچنین توانایی‌ها و مهارت همچون رهبری و مدیریت آموزشی، توانایی طراحی آموزشی، توانایی نیازسنجی و شناخت مخاطب آموزشی، داشتن تجربه کار در حوزه آموزش؛ مهارت بازاریابی، مهارت جذب سرمایه و تأمین مالی، مهارت جذب افراد و گروه‌سازی، مهارت شبکه‌سازی، توانایی مسئله‌شناسی و حل مسئله اشاره دارد. دانش نیز شامل آگاهی از قوانین و مقررات آموزش و پرورش، اهداف آموزش و پرورش، شناخت و آشنایی قوانین مربوط راه اندازی کسب و کار جدید، داشتن دانش مرتبط با علوم آموزش است.

کلید واژه‌ها: کارآفرینان آموزشی، ویژگی شخصی، مهارت‌ها و توانایی، دانش و شناخت

۱. نویسنده مسئول: دانشجوی دکترای مدیریت آموزشی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران
msayeh74@gmail.com

۲. دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

۳. استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

مقدمه و بیان مسأله

یکی از مهم‌ترین دلایل ضرورت تغییر و اصلاح آموزش در این دوران، توسعه فناوری اطلاعاتی و ارتباطی و ظهور فرصت‌های جدید برای تمرکززدایی و مشتری محوری در حوزه آموزش است (هس^۱، ۲۰۰۷). تأکید بر مشتری محوری و تغییر اولویت‌های و خواسته‌های آموزشی والدین جهت دریافت خدمات و محصولات آموزشی با کیفیت و مؤثر باعث تغییر و تحول رویکردها و رویه‌های آموزشی و ظهور پدیده کارآفرینی آموزشی^۲ شده است (هاس^۳، فیچمن^۴، ۲۰۱۰). به‌تازگی کارآفرینی تبدیل به یک واژه رایج در مباحث آموزشی شده است و موارد کاربرد آن در ادبیات پژوهشی حوزه آموزش افزایش یافته است (یمینی، رموت، ساجی^۵، ۲۰۱۶؛ من^۶، ۲۰۱۰). افزایش استفاده از این اصطلاح را می‌توان ناشی از این دانست که رهبران، کارآفرینی را به‌عنوان ابزاری برای بقا و پایداری در محیط در حال تغییر و نامطمئن جهان امروز می‌دانند (عمر آتالی^۷، ۲۰۱۶).

کارآفرینان آموزشی چشم‌اندازهای بهتر برای انجام دادن امور دارند و از قوانین جاری، ساختارها و منابع موجود فراتر فکر می‌کنند و موجب تحول فرآیند آموزش و یادگیری می‌شوند؛ آن‌ها با ارائه فرصت‌های کسب‌وکارانه بازار آموزش را در دست می‌گیرند و به‌طور مستمر ایجاد ارزش می‌کنند (وایزمن^۸، ۲۰۱۴؛ پیترسن^۹، ۲۰۰۶). کارآفرینانی که وارد بازار آموزش می‌شوند باید نیاز به بهبود را ببینند و مایل به غلبه بر موانع برای تحقق نوآوری آموزشی باشند (ساندر، ۲۰۱۲). برای تحقق کارآفرینی آموزشی، کارآفرینان آموزشی ویژگی‌های منحصر به فردی دارند که آن‌ها را از کارآفرینان سایر حوزه‌ها متفاوت می‌کند با همه این اوصاف مشخص نیست که کارآفرینان آموزشی مستقر در شهر تهران دارای چه ویژگی‌های منحصر به فردی هستند که آن‌ها را قادر به ایجاد تحولات آموزشی می‌کند؟ بر این اساس

1. Hess
2. Educational entrepreneurship
3. Haas
4. Fischman
5. Yemini, ramot and Sagie
6. Man
7. Omer Attali
8. Wisemen
9. Petersen

پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال است که، ویژگی‌های فردی مؤثر بر رفتار کارآفرینان آموزشی کدام‌اند؟

دراکر کارآفرینی را منظری برای تغییر می‌داند او کارآفرین را کسی می‌داند که همیشه در جست‌وجوی تغییر است، نسبت به آن از خود واکنش نشان می‌دهد و آن را یک فرصت و شانس می‌داند او کسی که نوآوری می‌کند، فرصت‌ها را شناسایی و خلق می‌کند و ترکیبات جدیدی از منابع ارائه می‌دهند (مقیمی، ۱۳۸۳). معمولاً به آموزش به‌عنوان یک پدیده اقتصادی نگاه نمی‌شود و قطعاً معیارهای اقتصادی به‌سختی می‌تواند برای تعیین نتیجه آموزش و پرورش مناسب باشد ولی منابع آموزش و پرورش اقتصادی هستند. آن‌ها همان منابعی هستند که برای تولید هر محصول دیگری استفاده می‌شود. بنابراین، با وجود اینکه کارآفرینی از قلمرو اقتصادی نشأت گرفته است، ولی به‌هیچ‌وجه محدود به آن نیست. کارآفرینی همه فعالیت‌های اجتماعی انسان را در برمی‌گیرد. کارآفرین در آموزش و پرورش و کارآفرین در حوزه مراقبت‌های بهداشتی هر دو به میزان زیادی مانند کارآفرین در حوزه تجارت هستند و از ابزارهای مشابهی استفاده می‌کنند و به میزان زیادی با مسائل مشابه روبه‌رو هستند. بسیاری از مؤسسات حوزه‌های خدمات عمومی مثل آموزش نیاز به نوآوری دارند. اکنون آن‌ها باید یاد بگیرند که چگونه نوآوری و کارآفرینی را در سیستم خود ایجاد کنند در غیر این صورت آن‌ها پشت سر دیگری خواهند بود که در این حوزه کارآفرینی می‌کنند و مؤسسات موجود را منسوخ خواهند کرد (دراکر، ۱۳۹۲).

اصطلاح کارآفرینی معمولاً ارتباط مستقیمی با آموزش و پرورش ندارد؛ اما با این حال به محتوای آموزش و پرورش مرتبط است. کارآفرینی در آموزش و پرورش دارای تعریف وسیعی است که شامل عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. کارآفرینی در آموزش و پرورش مبتنی بر یک فرآیند پویا و اجتماعی است که افراد به‌تنهایی یا با همکاری یکدیگر فرصت‌های نوآوری را شناسایی و با انتقال ایده‌ها به فعالیت‌های عملی و هدفمند در شرایط اقتصادی یا اجتماعی و فرهنگی اقدام می‌کنند. کارآفرینی در آموزش و پرورش به دنبال فراهم کردن دانش، مهارت و انگیزه برای تشویق کارآفرینی در شرایط مختلف است (من، ۲۰۱۰).

بروسی و فیننگان (۲۰۱۰) کارآفرینی در زمینه آموزش به‌عنوان تبدیل ایده‌ها به ارزش‌های فکری، ایجاد نوآوری و درک و ارزیابی فرصت‌ها، مدیریت منابع محدود و به حداقل رساندن

خطرات تعریف می‌کنند و معتقدند که کارآفرینان آموزشی توسط یک فلسفه خاص هدایت می‌شوند و مصمم به انجام عمل یادگیری و آموزش هستند.

کارآفرینی آموزشی به‌طور استراتژیک بر ایجاد فرصت کوتاه‌مدت یا بلندمدت برای یادگیری متمرکز است؛ که تغییراتی را در افراد و جامعه به وجود آورد. بازگشت مالی برای اطمینان از برنامه‌ریزی برای کیفیت مورد توجه و مهم است؛ اما هدف و تنها مورد مهم و مورد توجه نیست، بلکه هدف اصلی کارآفرینی آموزشی ایجاد ظرفیت‌های انسانی و اجتماعی برای هدایت فعالانه و مبتکرانه آموزشی است؛ بنابراین، کارآفرینی آموزشی به دانش‌آموزان به‌عنوان یادگیرنده درون سازمان‌های یادگیری می‌نگرد و هدف ایجاد فرصت‌های برای یادگیری است (ویر. اسکات، ۲۰۰۸).

کارآفرینی آموزشی رویکردی است که با توجه به پارادایم‌های کسب‌وکار شکل گرفته است؛ فرآیندی هدفمند، پویا و اجتماعی است که با شناسایی و ارزیابی فرصت‌ها و خلق ایده‌ای نوآورانه اقدام به ایجاد و توسعه سازمان‌ها می‌کند (روتراام و مید، ۲۰۰۸؛ هس، ۲۰۰۶؛ لوین، ۲۰۰۶).

اسمیت و پترسون (۲۰۰۶) برای کارآفرینان آموزشی سه نقش حیاتی را در حوزه آموزش شناسایی کرده‌اند:

۱. به‌عنوان عاملان تغییر، کارآفرینان آموزشی نشان می‌دهند که می‌توان از منابع و سیاست‌ها به‌گونه‌ای متفاوت استفاده کرد، در واقع آن‌ها نقش کاتالیزور را دارند.
۲. کارآفرینان آموزشی می‌توانند یک سیستم همکاری ایجاد کنند؛ که سازمان بتواند رقابت کند و ظرفیت‌های زیادی وجود دارد که در صورت وجود اصل شایستگی فرهنگی لازم برای همکاری می‌توانند نتایج قابل توجهی ایجاد کنند.
۳. آن‌ها به‌عنوان توسعه‌دهندگان یادگیری می‌توانند تجربه یادگیری مداوم را گسترش و توسعه دهند (اسمیت و پترسون ۲۰۰۶).

واگنر^۳ (۲۰۱۳) کارآفرین آموزشی^۴ را کسی می‌داند که الگوهای موجود را می‌شکند. او به

---

1. Rotherham and Mead
2. Levin
3. Wagner
4. Educational entrepreneurs

مسیرهای جدید فکر می‌کند و تمایل دارد مسیرها را تغییر دهد، آن‌ها اهداف و چشم‌اندازهای بالاتری نسبت به دیگران دارند؛ اشتیاقی و فوریتی برای حل مسائل آموزشی حس می‌کنند، ریسک‌پذیر و قادرند مسائل را حل کنند. (واگنر، ۲۰۱۳) یکی از موضوعاتی که باید به آن توجه شود این است که کارآفرینان آموزشی دارای چه توانایی و ویژگی‌هایی هستند که آن‌ها را از کارآفرینان سایر حوزه متمایز می‌کند؟

از سال ۱۹۵۰، محققان علوم اجتماعی ویژگی کارآفرینانه را بررسی کرده‌اند و ویژگی همچون ریسک‌پذیری، نیاز به پیشرفت، کنترل درونی، احساس نیاز و فوریت و میل به تغییر موقعیت را برشمرده‌اند. باگذشت زمان، کارشناسان دیدگاه‌های معمول را مبنی بر ویژگی‌های روان‌شناختی کنار گذاشته‌اند که به‌عنوان مبنایی برای ظرفیت و توانایی کارآفرینی بود و در عوضه ویژگی‌های را بررسی کرده‌اند که منابع انسانی را قادر به ایجاد رفتارهای نوآورانه می‌کرد. بسیاری از محققان معاصر معتقدند که پتانسیل ایجاد ظرفیت کارآفرینی در همه افراد وجود دارد و شرایط ساختاری باعث رفتارهای کارآفرینانه می‌شود (کوین و سلوین^۱، ۱۹۹۱؛ دارکر^۲، ۱۹۸۵). درواقع علاوه بر ویژگی‌های شخصی، کارآفرینان آموزشی ویژگی‌های دارند که نشأت گرفته از مهارت‌ها و توانایی‌های موردنیاز کارآفرینی آموزشی و ویژگی‌های خاص حوزه آموزش است.

ویژگی‌های کارآفرینان آموزشی ترکیبی از عناصر کلیدی تعلیم و تربیت، کسب‌وکار و کارآفرینی است که آن‌ها را قادر می‌کند تا با موفقیت بر اجتماع تأثیر بگذارند و ایجاد ارزش کنند، ازجمله می‌توان به ایجاد مدارس جدید، توسعه محصولات و خدمات و شیوه‌های مؤثر در آموزش اشاره کرد (بروسی و فینینگ^۳، ۲۰۱۰؛ تسک و ویلیامسون^۴، ۲۰۰۶).

1. Covin and Slevin
2. Drucker
3. Borasi and Finning
4. Teske and Williamson

جدول ۱: خلاصه‌ای پژوهش‌های انجام‌شده

پژوهشگران	روش	یافته‌های کلیدی
نیسانت ^۱ (۲۰۱۷)	کیفی - روایتگری، مصاحبه عمیق با پنج کارآفرین آموزشی	درک و احساس نیاز، یافتن فرصت در حوزه آموزش، یافتن چالش‌ها و مسائل حوزه کسب‌وکار و آموزش و علاقه به کار در حوزه آموزش، ایجاد تفاوت، انجام کار هدفمند و معنادار از ویژگی‌های کارآفرینان آموزشی است.
شimmel ^۲ (۲۰۱۶)	کیفی، مصاحبه عمیق با پنج کارآفرین آموزشی	کارآفرینان آموزشی پذیرندگان خطر، نوآور، عمل‌گرایان فعال، دارای تجربیات مثبت و دارای شروعی دشوارند.
عمرآتالی، یمینی، (۲۰۱۶)	روش دلفی و نمونه تحقیق ۱۱ کارآفرین آموزشی، ۳۳ کارآفرینی درون‌سازمانی (مدرسه)، ۱۵ استاد دانشگاه و ۷ دانشجو بوده	نتیجه تحقیق کارآفرینی در آموزش را فرآیندی می‌داند که به شناسایی نیازها و مسائل آموزش و پرورش و با شناخت فرصت‌های ابتکاری منجر شکل‌گیری اهداف و تلاش‌های برای دستیابی به آنها می‌شود و با ارزش افزایی همراه است؛ که این علاوه بر حل مسأله بر محیط اطراف و سیستم آموزش گسترده‌تر تأثیر می‌گذارد.
یمینی، ادی راکا ^۳ (۲۰۱۳)	کیفی، مصاحبه با ۱۰ مدیر مدرسه شناخته‌شده به‌عنوان کارآفرین	نتایج چند پارامتر جدید را نشان می‌دهد که به توصیف کارآفرینی مدرسه (سازمانی) اشاره می‌کند. چهار ویژگی مدیران کارآفرین مدارس: ۱. ارزش‌ها و چشم‌اندازهای مدیران، آن‌ها به دنبال محقق کردن رؤیاهای خود هستند. ۲. آن‌ها به تنهایی کار نمی‌کنند و وابسته و متکی به تعهد کارکنان به چشم‌اندازها هستند. ۳. محدودیت‌های بودجه طبق اصول کارآفرینی مانع اجرای چشم‌انداز این مدارس نمی‌شود. ۴. بعد چهارم هنجار نهادینه‌شده است که در مؤسسات آموزشی آنهاست.

در پژوهش‌ها انجام‌شده به ویژگی‌های چون داشتن دانش و مهارت‌های در حوزه آموزش، توانایی رهبری آموزشی و حل مسأله و ویژگی عمومی کارآفرینان چون نوآوری و خلاقیت و ریسک‌پذیری، شناخت و ارزیابی فرصت‌ها اشاره شده است.

پژوهش حاضر نیز، به دنبال پاسخ به این سؤال است ویژگی‌های فردی مؤثر بر کارآفرینان آموزشی شهر تهران کدام است؟ ویژگی‌های نگرشی و شخصی کارآفرینان آموزشی کدام‌اند؟ ویژگی‌های مهارتی کارآفرینان آموزشی کدام است؟ ویژگی‌های شناختی و دانشی کارآفرینان آموزشی کدام است؟

1. Nieswandt
2. Schimmel
3. Addi-Racah

روش

این پژوهش از نظر هدف، بنیادی، از نظر مبنای داده‌ها و چارچوب پارادایمی جز پژوهش‌های کیفی قرار دارد. در این پژوهش جامعه آماری کارآفرینان آموزشی مستقل که دارای مؤسسه و نهاد مستقل آموزشی هستند و راه‌حل‌های نوآورانه برای مسائل آموزشی ارائه کرده‌اند، معیارهای انتخاب کارآفرینان وجود نوآوری در محصول یا خدمت آموزشی و راه‌اندازی مؤسسه‌ای که به‌طور تمام‌وقت در آن فعالیت می‌کنند. نمونه‌گیری آماری به شیوه هدفمند ملاک‌مدار انجام شد و با ۱۱ کارآفرین آموزشی مصاحبه شد و مصاحبه‌ها تا رسیدن به اشباع نظری ادامه پیدا کرد؛ به‌طوری‌که با اضافه کردن مورد مطالعه اطلاعات جدیدی به‌دست نیامد. چارچوب سؤالات مصاحبه از مطالعه مبانی نظری به‌دست آمد. داده با استفاده از روش مقوله‌بندی اشتراس و کوربین^۱ تجزیه و تحلیل شد. به‌منظور افزایش اعتبار و روایی یافته‌ها از روش چک اعضا استفاده شد و پس از انجام کدگذاری دو مصاحبه به‌صورت تصادفی انتخاب شد و پس از ارسال به فرد مصاحبه‌شونده، میزان ارتباط و درستی مفاهیم تعیین‌شده و از قصد و منظور فرد اطمینان حاصل شده است. بنابراین، در این پژوهش به‌منظور تعیین پایایی داده از روش چک همکار و باز آزمون استفاده شده است. در روش باز آزمون کدگذاری انجام‌شده و محقق مقوله‌ها را با فواصل زمانی ۳ هفته و به‌دفعات بازبینی کرده و با متن مصاحبه و فایل صوتی مطابقت داده است تا از میزان ارتباط و درستی مفاهیم تعیین‌شده اطمینان حاصل شود.

یافته‌ها

جداول ارائه شده مقوله‌های مرتبط با عوامل مؤثر بر رفتار کارآفرینان آموزشی است و در سه دسته کلی تحت عنوان ویژگی‌ها و نگرش‌های شخصی ۲۶ کد، مهارت و توانایی‌ها با ۴۲ کد، دانش، شناخت و تجربه آموزشی ۲۷ کد طبقه‌بندی شده است. مهارت‌ها و توانایی‌ها از مؤلفه‌هایی است که بیش‌تر مورد تأکید مصاحبه‌شوندگان بوده است؛ و پس از آن داشتن دانش و تجربه مدنظر قرار گرفته است.

سؤال ۱، ویژگی‌ها و نگرش‌های شخصی کارآفرینان آموزشی کدام است؟

داشتن انگیزه و دغدغه‌مندی برای فعالیت در حوزه آموزش، داشتن اهداف و آرمان‌های

آموزشی، خلاقیت و نوآوری، ریسک‌پذیری، از جمله ویژگی‌ها و نگرش‌های شخصی کارآفرینان آموزشی است.

جدول ۲: مقوله‌های شناسایی شده مرتبط با ویژگی‌ها و نگرش‌های شخصی

مضمون	کد مصاحبه‌شونده‌ها	فراوانی	نمونه مصاحبه‌ها
انگیزه و دغدغه‌مندی در حوزه آموزش	م ۹۵ک، م ۹۷ک، م ۷ک، م ۱۱ک	۵	مصاحبه‌شونده ۵: «اینکه در بخش فردی انگیزه مهم است افرادی که در این حوزه دست به کارآفرینی می‌زنند، دغدغه در این حوزه دارند و مسأله محوری در این حوزه برایشان مهم است و هدف اون‌ها رسیدن به حداکثر سود مالی نیست.»
داشتن هدف و آرمان	م ۲۷ک، م ۱۳ک، م ۴ک	۳	مصاحبه‌شونده کد ۱۱: کارآفرینان هدف و آرمان‌های دارند، ما یک پنجره رویش داریم و آرمان‌ها، اهداف و چشم‌اندازمان، دستورالعمل‌ها، استراتژی‌ای‌ها و ارزش‌هایمان مشخص است.
خلاقیت و نوآوری	م ۷ک، م ۱۱ک، م ۱۰ک، م ۶ک	۵	مصاحبه‌شونده کد ۳: جز دغدغه آموزش داشتن بقیه ویژگی‌هایش تقریباً با ویژگی‌های کارآفرینان یکسان است، همه کارآفرینان آموزشی درجه بالایی از خلاقیت و نوآوری نیاز دارند.
ریسک‌پذیری	م ۲۲ک، م ۷ک، م ۱۰ک، م ۱۲ک، م ۱۵ک، م ۴ک	۶	مصاحبه‌شونده کد ۱۱: حتماً ریسک‌پذیری هست اصلاً جزء ویژگی منفک نشده از کارآفرینی است، اما باید ریسک تعریف شود. ریسک منطقی ریسکی که همراه با ارزیابی صورت گیرد. ولی این ریسک‌پذیری خیلی مهم است؛ که با حماقت اشتباه گرفته نشود با تشخیص جوانب امر دست به یک تصمیم بزند که درست است تمام جوانب آن مشخص نیست، اما با تمام علم و دانش و در نظر گرفتن جوانب گرفته‌شده و حال خطراتی هم دارد.
صبر، تحمل و تلاش	م ۱ک، م ۵ک، م ۲۳ک، م ۳۰ک، م ۵ک، م ۱۱ک، م ۱۶ک	۷	مصاحبه‌شونده کد ۷: " اگر همه‌چیز فراهم بود دیگر چه نیازی به کارآفرینی بود، تحمل و صبر در برابر یکسری سختی‌ها داشته باشیم، نوآوری را دوست داریم، اما باید جسارت و تحمل اجرا آن را هم داشته باشیم. به خصوص در آموزش صبر بیشتری لازم است تا نتایج کار را ببینیم. "

سوال ۲. مهارت و توانایی کارآفرینان آموزشی کدام است؟ به مهارت‌ها و توانایی کارآفرینان آموزشی چون مهارت مدیریت و رهبری آموزشی، توانایی درک پیچیدگی محیطی و تفکر سیستمی، مهارت بازاریابی، مهارت جذب سرمایه و تأمین مالی، مهارت جذب افراد و گروه‌سازی، مهارت شبکه‌سازی و برقراری ارتباط با دیگران، توانایی مسأله‌شناسی و حل مسأله، مهارت طراحی آموزشی، مهارت تصمیم‌گیری و توانایی آینده‌نگری اشاره شده است.

جدول ۳: مقوله‌های شناسایی‌شده در ارتباط با مهارت و توانایی کارآفرینان آموزشی

مضمون	کد مصاحبه‌شونده‌ها	نمونه مصاحبه‌ها
مهارت‌های مدیریتی و رهبری و تصمیم‌گیری	م ۱۰ ک ۱۸ م ۱۹ ک ۳ م ۱۰، ۲ ک ۱۱ م	مصاحبه‌شونده کد ۹: در مورد ویژگی ذاتی آموزش من حرفی ندارم؛ یعنی لازمه ما ایده و بازار رو بشناسیم و خوب همون طور که می‌دونید کسانی که تو این حوزه کار نوی کردن هم ذهنی تکنیکال داشتن و خوب مدیریت بلد بودن و تونستن تو زمان مناسب تصمیم‌گیری کنند.
توانایی درک پیچیدگی محیطی و تفکر سیستمی	م ۵ ک ۲۰ م ۳۱ ک ۴ م ۵ ک ۵ م ۱۱ ک ۲۸ م ۱۱ ک ۱۹	مصاحبه‌شونده کد ۵ اشاره می‌کند که: داشتن درک درستی از اجتماع و پیچیدگی‌های آن و ارتباطات موجود بین واحدهای مختلف باعث می‌شد کارآفرین مسأله محور و سیستم چابکی داشته باشد.
توانایی آینده‌پژوهی و آینده‌نگری	م ۳ ک ۵ م ۱۷ ک ۶ م	مصاحبه‌شونده کد ۶: آموزش حیطه‌های مختلفی دارد و بسیار متنوع است و یک بخش مهمی که باید به سمتش برویم آموزش‌های مجازی است و رسانه و فضای مجازی، آموزش و پرورش فقط سازوکارهای مدرسه نیست درحالی‌که خوب ما طی چند سال آینده باید دچار تحول در این زمینه باشیم، پس یکی از نهادهای مهم فضای مجازی است به‌طور اساسی ما نیاز به آینده‌نگری داشته باشیم و بتوانیم هدایتش کنیم و تصویرسازی و تخیل داشته باشیم و این حوزه است که می‌توان آن در حوزه آموزش کارآفرینی کنیم.
مهارت بازاریابی	م ۹ ک ۱۴ م ۱۶ ک ۳ م ۶ ک ۵ م ۲۳ ک ۶	مصاحبه‌شونده ۴: معمولاً کارآفرینان آموزشی ذهن اقتصادی خوبی ندارند، خیلی از کارهای که می‌کنند عام‌المنفعه است و در بازاریابی و جذب مخاطب معمولاً کارآفرینان آموزشی مشکل دارند؛ و بازاریابی در حوزه آموزش ضعیف است.
مهارت برقراری ارتباط و شبکه‌سازی	م ۶ ک ۴ م ۴ ک ۷ م ۱۰ ک ۸ م ۱۵ ک ۹ م ۱۵ ک ۹ م	مصاحبه‌شونده کد ۸: نیازمند آشنایی با ویژگی‌های بستر آموزش است و ورود و پیوستن به شبکه سازمان‌ها که با آموزش در ارتباط‌اند؛ و دارای دانش کارآفرینی‌اند و اطلاع کافی از شبکه آموزش دارند.
مهارت مدیریت مالی و جذب سرمایه و مذاکره	م ۵ ک ۴ م ۲۶ ک ۵ م ۱ ک ۱۱ م ۲۳ ک ۶ م	مصاحبه‌شونده کد ۶ اشاره می‌کند: ویژگی کارآفرینان آموزشی با کارآفرینان در سایر حوزه‌ها تا حدی مشابه است، اما کارآفرینان در این بخش در مذاکره و جذب سرمایه و مدیریت مالی بخش اقتصادی ضعیف‌ها و چالش‌های دارند.
مهارت گروه‌سازی و جذب افراد توانمند	م ۳ ک ۴ م ۳۱ ک ۱۱ م ۱۱ ک ۷ م ۲۶ ک ۷ م	مصاحبه‌شونده کد ۱۱ می‌گوید: اینکه توانایی کادر سازی و گروه سازی خیلی مهم است؛ یعنی صرفاً پیدا کردن افراد نیست ما باید افرادی را بیابیم که اولاً به این هدف تعلق خاطر دارند و آن را هدفشان می‌دانند ثانیاً اگر مهارت کافی ندارد آن‌ها را آموزش دهیم. پس باید کادر را بسازیم.
مهارت مسأله‌شناسی و حل	م ۹ ک ۷ م ۱۰ ک ۱۱ م ۶ ک ۱۱ م ۲۳ ک ۱۱ م	مصاحبه‌شونده کد ۷ بیان می‌کند که: اول اینکه آدم‌ها دغدغه‌مند و کسانی که مسائل را می‌شناسند، می‌بینند که

مضمون	کد مصاحبه‌شونده‌ها	نمونه مصاحبه‌ها
مسئله		اقدام عملی صورت نمی‌گیرد پس به دنبال راه‌حل می‌گردند و پس مسائل را می‌بینند و به دنبال راه‌حل آن می‌روند.
توانایی و مهارت برنامه‌ریزی و طراحی آموزشی	م ۲۲ک ۱م، ۵ک ۲م، ۴ک ۳م، ۱۱ک ۱م، ۱۸ک ۱م، ۲۷ک	۵ مصاحبه‌شونده کد ۱۱ می‌گوید: ویژگی بعدی برنامه داشتن است، اینکه صرفاً این ایده یا نظر را داشته باشیم نمی‌توانیم موفق باشیم زمانی که برنامه‌ریزی می‌کنیم یا جوانب کار و چالش‌های آن آشنا می‌شویم، بدون داشتن برنامه منسجم نمی‌توان موفق شد. ما باید از صفر تا صد کارها را برنامه داشته باشیم و بدانیم داریم چیکار می‌کنیم؛ برای کارهای آموزشی باید طراح آموزشی داشته باشیم. و فرآیندهای یک طرح آموزشی را بدانیم.
ایجاد ارزش	م ۸ک ۸م، ۱۹ک ۱م، ۹ک ۱م، ۱ک ۶م	۴ مصاحبه‌کننده ۸ می‌گوید: کارآفرینی آموزشی به نوعی کارآفرینی اجتماعی محسوب می‌شود. چون اهداف صرفاً سودآور نیست بلکه هدف ایجاد ارزش است. برای اینکه این چرخه روی پای خودش بایستد، در شرایط ایران سودآوری سخت است. چالش دیگر خیرین است آن‌ها بیشتر بحث سلامت توجه می‌کنند تا آموزش

سوال ۳. کارآفرینان آموزشی دارای چه ویژگی‌های دانشی و شناختی هستند؟ در جدول ۶، نشان داده‌شده که کارآفرین آموزشی دارای شناخت و آگاهی از قوانین و مقررات آموزش و پرورش، شناخت اهداف آموزش و پرورش، شناخت و آشنایی قوانین مربوط به کارآفرینی، دارای دانش و آگاهی نسبت به علوم حوزه آموزش و آشنایی با علمی چون روان‌شناسی رشد، جامعه‌شناسی آموزش، روابط انسانی، زیباشناسی و توجه به تناسب سن و نیازها و به‌طورکلی دارای درک لازم نسبت به نیازهای مخاطب است.

جدول ۴: مقوله‌های شناسایی شده برای شایستگی‌های دانشی و شناختی کارآفرینان آموزشی

مضمون‌ها	کد مصاحبه‌شوندگان	فراوانی	نمونه مصاحبه‌ها
آگاهی و شناخت اهداف آموزش	م ۲۵ک۵، م ۱۸ک۱۱	۲	کد ۵ می‌گوید: کارآفرینی آموزشی منفک از هدف نیست و کارهای صرفاً تکنیکال معمولاً به نتیجه نمی‌رسند در این حوزه و باید اهداف آموزشی موردبررسی قرار گیرد و شناخته شود.
مخاطب‌شناسی و نیازسنجی	م ۲۰ک۲، م ۲۲ک۲، م ۱۴ک۳، م ۱۶ک۳، م ۱۷ک۴، م ۳ک۵، م ۱۵ک۴، م ۵ک۴، م ۲۳ک۶، م ۱۸ک۱۰، م ۳۱ک۴	۱۲	برای نمونه کد ۴ اشاره می‌کند که: مخاطب شناسی و اینکه آیا واقعاً تحقیق واقعی صورت می‌گیرد که نیازهای حوافتی افراد شناسایی شود لازم است، ما به آموزش‌های مخاطب‌شناسی چون مثل روان‌شناسی رشد، جامعه‌شناسی آموزش، زیباشناسی توجه به تناسب سن و نیازها و به‌طورکلی درک نیازهای مخاطب نیاز داریم.
داشتن دانش و اطلاعات و شناخت مربوط به حوزه آموزش و سابقه و تجربه در آموزش	م ۷ک۲، م ۲۰ک۲، م ۳۱ک۴، م ۲۲ک۲، م ۲ک۱، م ۳ک۳، م ۸ک۳، م ۵ک۵، م ۳ک۳	۸	کد ۶ بیان می‌کند که: یک بخش آن مرتبط است با دانشی که باید در حوزه آموزش و یادگیری داشته باشند و شاید برای فعالین در این حوزه این دانش کافی موجود نیست و در کنارش تجارب مختلف داشتن در این حوزه مهم است و چون کارآفرینی نوعی هنر است و تجربه و مهارت‌های مختلف خیلی مهم است کارآفرینان آموزش علاوه بر تجربه آموزشی نیازمند مهارت و تجارب متفاوت هستند. اگر تجربه یک فرد منحصر به تدریس باشد نمی‌تواند خیلی موفق باشد یا ایده‌های خوبی ارائه کند فرد باید تجربه شرایط و زمینه مختلف را داشته باشد و همچنین دانش خیلی مهم است شاید فرد توانایی اجرایی و راه‌اندازی یک کسب‌وکار آموزشی را داشته باشند، اما اگر در این زمینه اطلاعات و تحصیلات نداشته باشد موفق نمی‌شوند.
مجهز به دانش روز	م ۲۰ک۲، م ۲۱ک۴، م ۱۵ک۵، م ۱۴ک۶، م ۱۵ک۵، م ۷ک۳، م ۳ک۷	۶	مصاحبه‌شونده کد ۷ می‌گوید: به‌روز بودن از نظر علمی مهم است، به‌دقیقاً خیلی مهم است که بروز باشند و نقادانه خود را بررسی کنند حالا من یک مثال مشخص می‌زنم مثلاً من در تسهیل‌گری به این نتیجه رسیده‌ام که فلان رفتار را علم جدید تأیید نمی‌کند باید آن را کنار بگذارم و جایگزینی برایش پیدا کنم: داشتن تفکری نقادانه امری بسیار مهم است.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با رویکردی کیفی به دنبال شناخت تجارب، افکار، احساسات، دانش و مهارت‌ها و به طور خاص ویژگی‌های است که کارآفرینان آموزشی را متأثر می‌کند. مصاحبه‌ها انجام شده

با کارآفرینان آموزشی در سه مقوله کلی ویژگی‌های شخصی و نگرشی، مهارت‌ها و توانایی و دانش و شناخت کدگذاری شده است. نتایج پژوهش همسو با نتایج نظر پژوهشگرانی چون شمیل (۲۰۱۶) و عمر آتالی و یمینی (۲۰۱۶) نشان می‌دهد که ویژگی‌های رفتاری مؤثر بر کارآفرینان در حوزه آموزش تا حدی متأثر از زمینه و ویژگی حوزه آموزش و پرورش است، سه مقوله اصلی به دست آمده از پژوهش نشان می‌دهد که مهارت و توانایی‌ها با ۴۲ کد بیشتر فراوانی را دارد و پس آن دانش، شناخت و تجربه آموزشی ۲۸ کد و در نهایت ویژگی‌ها و نگرش‌های شخصی با ۲۶ کد کمترین فراوانی را دارد و به این ترتیب مهارت‌ها و توانایی‌ها از مؤلفه‌های است که بیش‌تر مورد تأکید مصاحبه‌شوندگان بوده است؛ و پس از آن داشتن دانش و تجربه مدنظر قرار گرفته است، که این امر حاکی از آنکه ویژگی اکتسابی چون مهارت و توانایی و دانش و شناخت که خاص و ویژه فعالیت در حوزه آموزش است، بیش‌تر مورد توجه بوده است.

نتایج نشان می‌دهد که به‌طور کلی با وجود اینکه کارآفرینان آموزشی مشترکاتی با یکدیگر دارند، اما با ویژگی‌های که بخشی از آن متأثر از ویژگی‌ها و بستر حوزه تعلیم و تربیت است، از کارآفرینان سایر حوزه‌ها متمایز می‌شوند. در مقوله‌ای ویژگی شخصی و نگرشی صبر، تحمل و تلاش با ۷ کد فراوانی بیشتری داشته و تأکید بیشتری بر آن شده است و بخشی از آن ناشی از ویژگی‌های ماهیتی حوزه آموزش چون تدریجی و زمان‌بر بودن، تحمل ابهام در این حوزه است. اسمیت و پترسون (۲۰۰۶) اشاره می‌کنند که آموزش و پرورش در مقایسه با کسب و کارهای دیگر از پیچیدگی عملیاتی و مالی بیشتری برخوردار است که از جمله آن می‌توان به خصوصیت مأموریت محور بودن سازمان‌های غیر انتفاعی، پیچیدگی محتوایی و اجتماعی ذاتی بخش آموزش و پرورش و البته مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی نسبت به مردم اشاره کرد (اسمیت و پترسون ۲۰۰۶). بنابراین، نیازمند ویژگی چون صبر و تحمل و تلاش بیش‌تری است. در پژوهش‌های (نیسانت، ۲۰۱۷؛ بروسی و فینگان، ۲۰۱۰) نیز به آن اشاره شده است.

پس از آن به مقوله ریسک‌پذیری با ۶ کد به عنوان یکی از ویژگی‌های فردی کارآفرینان آموزشی که توجه شده است. همان‌طور که هس (۲۰۰۷) اشاره می‌کند برای کارآفرینان خطرات چون خطر هدر رفت زمان، خطر شهرت و خطر هدر رفت منابع مالی وجود دارد (هس، ۲۰۰۷). که به دلیل نظارت عمومی و ضرورت پاسخگویی بالایی که در حوزه آموزش

وجود دارد، بر میزان رفتارهای جسورانه و ریسک‌پذیری افراد تأثیر می‌گذارد. برخی از تحقیقات نشان می‌دهد که خود کارآفرینان چنین ویژگی را توصیف نمی‌کنند؛ در عوض آن‌ها با توجه به ترکیبی از دانش و تجربه بالا میزان خطر را متفاوت ارزیابی می‌کنند. ریسک‌پذیری به این معنا نیست که کارآفرینان به منابع و بودجه نمی‌اندیشند و بی‌پروا هستند، بلکه به این معنا است که آن‌ها راهی برای تأمین منابع جدید می‌یابند. به این مقوله در پژوهش‌های (شمیل، ۲۰۱۶)؛ (بروسی و فینینگان، ۲۰۱۰)؛ (هس، ۲۰۰۷) به عنوان ویژگی کارآفرینان شناخته شده است.

و پس آن خلاقیت و نوآوری، مهم‌ترین مفهومی که به‌طور کلی در تعاریف مختلف کارآفرینی و به‌طور خاص در کارآفرینی آموزشی به چشم می‌خورد و کارآفرینی در آموزش پدیده‌ای در نظر گرفته شده است که از نوآوری در مقیاسی با تغییرات جزئی شروع می‌شود و به تغییرات حاصل از نوآوری رادیکال ختم می‌شود. این نتایج با یافته‌های پژوهش یمینی و عمر آتالی (۲۰۱۶) همسو است، مبنی بر اینکه نوآوری افزایشی^۱ و گام‌به‌گام به‌عنوان ویژگی کارآفرینان آموزشی شناخته شده است. محققان معتقدند که بهبود و انطباق آنچه قبلاً وجود داشته نیز می‌تواند به‌عنوان کارآفرینی آموزشی تعریف شود و لزوماً نیازی به ایجاد چیزی کاملاً جدید وجود ندارد. در سیستم‌های آموزشی به دلیل ماهیت آن‌ها رویکردی‌های انقلابی، تحولی گسترده کمتر مورد توجه پژوهشگران به‌عنوان ویژگی نوآوری در سیستم آموزشی شناخته شده است.

همچنین انگیزه و دغدغه‌مندی برای فعالیت در حوزه آموزش ویژگی خاص کارآفرینان حوزه آموزش است، آنچه مصاحبه‌ها نشان می‌دهند این است که کارآفرینان آموزشی دارای دیدگاه فلسفی خاص خود درباره آموزش و نیازمند درک لزوم ابتکارهایی در این حوزه است؛ مصاحبه‌شوندگان اشاره می‌کنند که چیزی بیش از انگیزه سود مالی به آن‌ها انگیزه می‌دهد، انگیزه و شوق آن‌ها برای مشارکت و کارآفرینی در حوزه آموزش ارائه خدمت به جمعیت‌های نادیده گرفته شده و حاشیه‌نشین و بهبود کیفیت آموزش با ارائه محصول یا خدمتی نوآورانه است. که به نوعی یادآور ویژگی‌های کارآفرینان اجتماعی است (فینینگان و بروسی، ۲۰۱۰) در واقع کارآفرینان آموزشی خود را افرادی هدفمند و به‌طور معمول وابسته به یک هدف عالی

مانند بهبود کیفیت و افزایش عدالت آموزشی می‌دانند (یمینی و عمر آتالی، ۲۰۱۶). بنابراین، چشم‌انداز و اهداف تا حد زیادی باانگیزه کارآفرینان در ارتباط است. زمانی که کارآفرینان آموزشی از اهداف خود می‌گویند معمولاً یک تئوری منظم برای هدایت امور خود دارند و فرض بر این است که کارآفرینی آموزشی یک پدیده خودبه‌خود نیست که اتفاق بیفتد، بلکه پدیده‌ای با دیدگاه‌ها، الگو و اهداف مشخص است آنچه کارآفرینی آموزشی را از کارآفرینی در سایر حوزه‌ها متمایز می‌سازد چشم‌اندازها و اهداف کارآفرینان آموزشی است. نتایج پژوهش‌های (یمینی، عمر آتالی، ۲۰۱۶؛ بروسسی و فینینگان، ۲۰۱۰؛ چند و میشر، ۲۰۰۹؛ گیب، ۲۰۰۷) همسو است.

در میان مهارت و توانایی کارآفرینان آموزشی توانایی درک پیچیدگی محیط‌های آموزشی و روابط متقابل واحدهای محیطی یکی از مهارت‌های تأکید شده با ۶ فراوانی برای کارآفرینان آموزشی است، چراکه کارآفرینان آموزشی همچون کارآفرینان سایر سازمان‌های بخش خصوصی تحت تأثیر عوامل مختلف محیطی قرار می‌گیرند. در حوزه آموزش با وجود ذی ربط‌ها و ذینفعان متعدد و متفاوت و نظارت عمومی و ضرورت پاسخگویی بالا این پیچیدگی تشدید می‌شود و به تعبیر شمیل (۲۰۱۶) داشتن شروع دشوار به دلیل پیچیدگی بالا حوزه آموزش و توانایی درک و غلبه بر این پیچیدگی یکی از ویژگی کارآفرینان آموزشی قلمداد می‌شود.

همچنین به منظور کنش‌گری فعال در این محیط پیچیده کارآفرینان آموزشی نیازمند توانایی ایجاد شبکه و ارتباطات با خانواده‌ها به‌عنوان مشتریان بالقوه، سرمایه‌گذاران، دیگر کارآفرینان آموزشی، نهادها و سازمان‌ها دیگر، معلمان و سایر شرکا، ذی‌نفعان هستند. به این ویژگی در پژوهش‌های متعددی چون (شمیل، ۲۰۱۶)؛ (گیب، ۲۰۰۷)؛ (اسمیت و پترسون، ۲۰۰۶)؛ (تسک و ویلیامسون، ۲۰۰۶) اشاره شده است.

توانایی مدیریت مالی و جذب سرمایه که در کد ۵ به آن اشاره شده است و نشان‌دهنده اهمیت بالایی آن است؛ کارآفرینان آموزشی در مرحله راه‌اندازی و رشد با چالش‌های مالی برای استخدام کارکنان، تهیه امکانات و منابع، طراحی مدل‌های آموزشی روبه‌رو هستند و برای جذب سرمایه در این مراحل نیازمند به رسمیت شناخته شدن توسط سرمایه‌گذاران و خیرین هستند (هس، ۲۰۰۶) که این دلیل ویژگی خاص حوزه آموزش چون تدریجی بودن فرآیند

آموزش و اینکه هدف صرفاً سودآوری و کسب سود مالی نیست، بلکه خلق ارزش‌های اجتماعی نیز هست است (سدلر، ۲۰۰۱) بنابراین، سودآوری و حتی بازگشت سرمایه مبهم است. کارآفرینان آموزشی با چالش‌های برای جذب و تأمین سرمایه روبه‌رو هستند و مهارت‌ها و توانایی مدیریت مالی و جذب سرمایه یک ضرورت مهم برای آنهاست. از طرفی به منظور تأمین سرمایه و استقلال مالی، مهارت بازاریابی و جذب مخاطب یکی از ویژگی‌های مهم کارآفرینان آموزش تلقی شود که در ۴ کد به آن اشاره شده، گیب (۲۰۰۷) در خصوص این ضرورت برای کارآفرینی آموزشی به درک چگونگی ایجاد ارزش برای یادگیرندگان، سودمندی برای سایر ذینفعان و درک و توانایی استفاده از ابزارهای بازاریابی برای برندسازی و نام تجاری، قیمت‌گذاری، توزیع و ارتقا اشاره می‌کند (گیب، ۲۰۰۷).

مهارت‌های مدیریتی و رهبری آموزشی این مقوله به نسبت از فراوانی قابل‌توجهی برخوردار است و به زعم وایزمن (۲۰۱۶) مهارت و سبک رهبری و حمایت مدیریتی می‌تواند بر کارآفرینی آموزشی اثر داشته باشد. علاوه بر وایزمن در پژوهش‌های (بروسی و فینیکان، ۲۰۱۰؛ گیب، ۲۰۰۷؛ تسک و ویلیامسون، ۲۰۰۶) نیز به این ویژگی اشاره شده است، بخشی از مهارت مدیریتی توانایی تأمین سرمایه انسانی است که مهارت جذب افراد توانمند و گروه‌سازی را شامل می‌شود؛ در این رابطه اسمیت و پترسون (۲۰۰۶) تأکید می‌کنند که کارآفرینان حوزه آموزش و پرورش باید بتوانند کنار خود از افرادی استفاده کنند که دارای مهارت‌ها و تخصص‌هایی در این زمینه‌های متفاوت هستند.

مسئله‌شناسی و حل مسئله از مقوله‌های که با ۴ کد بر آن تأکید شده است. اما کارآفرینان آموزشی با دلیل خاصی به این مفهوم اشاره می‌کنند. همان‌طور عمر آتالی و یمینی (۲۰۱۶) در این رابطه شرح می‌دهد که بهره‌برداری از فرصت‌ها از مفاهیم بسیار رایج در گفتمان عمومی درباره کارآفرینی است، اما برخی از محققان هیچ اشاره‌ای به شناسایی فرصت برای کارآفرینی آموزشی ندارند و شاید به این دلیل است که حوزه آموزش کمتر دارای جنبه‌های تجاری است، عباراتی چون حداکثر توجه به نیازها، مسائل و راه‌حل‌ها کاربرد بیشتری در ادبیات کارآفرینی آموزشی دارد؛ در مباحث کارآفرینی آموزشی انگیزه کارآفرین برای حل

مسائل پیرامون کارآفرین و دستیابی به راه‌حل که نشأت گرفته و ناشی از آگاهی و حساسیت کارآفرین از محیط اطراف و نیازهای و چالش‌های آموزشی اوست. بنابراین، مفهوم نیاز، شناسایی مسأله و حل مسأله جزئی از تعریف کارآفرینی آموزشی است. نتایج پژوهش‌ها (نیسانت، ۲۰۱۷؛ شمیل، ۲۰۱۶؛ مید و روتردام، ۲۰۰۸؛ اسمیت و پترسون، ۲۰۰۶) با این مورد همسو است.

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که به ترتیب مخاطب‌شناسی و نیازسنجی آموزش و به طور کلی توانایی‌های طراحی آموزشی و مجهز بودن بودن به دانش روز، شناخت روش‌های یادگیری به عنوان هدف آموزش و دانش و اطلاعات برای درک واقعیت اجتماع و آگاهی از قوانین اخذ مجوز و بیمه، مالیات در مصاحبه‌ها اشاره شده است. وایزمن (۲۰۱۴) نیز به این موضوع اشاره می‌کند که کارآفرینان آموزشی در برخی از مراحل مضمون قوانینی می‌شوند که توسط یک‌نهاد دولتی وضع شده است و لازم است با آن آشنا باشند. همچنین شناخت اهداف و سیاست‌های نهاد آموزش و پرورش به عنوان متصدی آموزش‌های رسمی برای فعالیت و اقدامات کارآفرینان آموزشی مهم شناخته شده است. دانش و شناخت مربوط به حوزه آموزش، تحصیلات مرتبط با آموزش و داشتن سابقه کار آموزشی و تدریس و مخاطب‌شناسی و نیازسنجی آموزشی به عنوان ویژگی‌های شناختی کارآفرینان آموزشی مورد توجه قرار گرفته است. پژوهش‌های نیسانت (۲۰۱۷) و گیپ (۲۰۰۷) این یافته‌ها را تأیید می‌کند.

به عنوان نتیجه‌گیری اهمیت پژوهش حاضر در ضرورت شناخت عوامل رفتاری مؤثر بر رفتار کارآفرینان آموزشی به‌منظور توسعه کارآفرینی آموزشی و در نتیجه بهبود کیفیت آموزش بر می‌گردد. چرا که به تعبیر هس (۲۰۰۶) «بزرگ‌ترین خطر برای آموزش دروغ، پرورش کارآفرین نیست، بلکه ادامه دادن به وضع موجود است که ناکافی، نادرست و غلط است و این به قیمت شکست ایده‌ها و عدم پیشرفت تمام خواهد شد و ارائه‌دهندگان ایده‌ها و مدارس باید هزینه آن را بپردازند، راه‌حل مشکلات آموزشی امروز برای غلبه رکود و سرهم‌بندی و... ممکن است کارآفرینی آموزشی باشد». با عملی شدن ایده‌های نوآورانه آموزشی است که کارآفرینان آموزشی تجارب غنی یادگیری برای دانش‌آموزان شکل می‌گیرد. بنابراین، شناسایی ویژگی‌های خاص کارآفرینان آموزشی، که وجود مشترکاتی آن‌ها را از کارآفرینان اجتماعی و کارآفرینان بخش اقتصادی آن‌ها متمایز می‌کند، و راهکارهای توسعه این ویژگی در فعالان حوزه آموزش

ضرورت دارد.

با توجه به محدودیت‌های پژوهش حاضر پژوهش‌های بیش‌تری به‌منظور تأیید ویژگی‌های کارآفرینان آموزشی لازم است. همچنین به‌منظور توسعه ویژگی‌ها و توانایی کارآفرینان آموزشی، شناسایی عوامل اثرگذار بر شکل‌گیری این ویژگی‌ها و راهکارهای توسعه آن‌ها ضرورت دارد.

منابع

- خشکاب، شهریانو و رستگار، عباسعلی (۱۳۹۲). کارآفرینی آموزشی، فرهنگ کارآفرینی (چالش‌ها و راهکارها)؛ مهندسی فرهنگی، ۸(۷۵): ۱۷۶-۱۹۲.
- رحیمیان، حمید، احمدپور دریانی، محمود، عباس‌پور، عباس و اعلامی، فرنوش، (۱۳۹۲). شناسایی عوامل اثرگذار بر شکل‌گیری رفتار کارآفرینان اجتماعی در ایران، فصلنامه توسعه کارآفرینی؛ ۶(۱): ۱۸۵-۲۰۲.
- Borasi, R. and Finnigan, K. (2010). G. Entrepreneurial attitudes and behaviors that can help prepare successful change-agents in education.(2010).
- Chand, V. S.and Misra, S. (2009). Teachers as educational-social entrepreneurs: The innovation-social entrepreneurship spiral. *The Journal of entrepreneurship*, 18(2), 219-228.
- Drucker, Peter F. (1985). *Innovation and Entrepreneurship*. (New York: Harper Business, 1985).
- Gibb, A. A. (2007). Enterprise in Education. Educating Tomorrows Entrepreneurs. *Pentti Mankinen*, 1-19.
- Haas, E. and Fischman, G. (2010). Nostalgia, entrepreneurship, and redemption: Understanding prototypes in higher education. *American Educational Research Journal*, 47(3): 532-562.
- Hess, F. M. (2006). Fueling educational entrepreneurship: Addressing the human capital.challenges. Research affiliate program on education policy and government, *Harvard University press*.
- Hess, F. M. (2007). The case for educational entrepreneurship: Hard truths about risk, reform, and reinvention. *Phi Delta Kappan*, 89(1): 2130bridge, MA: *Harvard University Press*.
- Levin, H. M. (2006). Why is educational entrepreneurship so difficult? In F. M. Hess (Ed.), *Educational entrepreneurship*. Cambridge, MA: *Harvard Education Press*.
- Man, W. Y. T. (2010). Clarifying the domain of educational entrepreneurship: Implications for studying leadership, innovation and change. Unpublished paper, *Hong Kong Institute of Education*.
- Mead, S. J. and Rotherham, A. (2008). Changing the game: The federal role in supporting 21 st century educational innovation, *schoolleadersforchange.com*
- Nieswandt, A. (2017). Educational Entrepreneurs: The Professional Experiences of Five Edupreneurs. *digitalcommons.georgefox.edu*
- Omer Attali, M, and Yemini.M. (2016). Initiating consensus: stakeholders define entrepreneurship in education school of education, *Educational Review Routledge*..
- Sadler, (2001). *A Framework for the Emergence of Entrepreneurship and innovation in Education*” This paper present in Monsh University, CEET: Center for economics of education and training

- Sandler, M. (2010). *Social entrepreneurship in education: Private ventures for the public good*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield Education
- Schimmel, I. (2016). Entrepreneurial Educators: A Narrative Study Examining Entrepreneurial Educators in Launching Innovative Practices for K-12 Schools. *Contemporary Issues in Education Research*, 9(2): 53-58.
- Schumpeter, J. (1934). *The theory of economic development: An inquiry into profits, capital, credit, interest, and the business cycle*. (R. Opie, Trans). Cambridge MA: Harvard Economic Studies.
- Slevin DP and Covin JG (1990) Juggling entrepreneurial style and organizational structure-how to get your act together. *Sloan Management Review* 31(2): 43-53.
- Smith, K. and Landry Petersen. J. (2006). What is educational entrepreneurship, www.newschools.org/files/EducationalEntrepreneurship.pdf.
- Strauss, A. and Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research techniques. Sage publications*
- Teske, P. and Williamson, A (2006). Entrepreneurs at Work. In *Educational Entrepreneurship: Realities, Challenges, Possibilities*, edited by F. M. Hess, 45-62. Cambridge, MA: Harvard Education Press.
- Thurlings, M. Evers, S. and Vermeulen, M. (2015). Toward a model of explaining teachers' innovative behavior: A literature review. *Review of Educational Research*, 85(3): 430-471
- Wagner, T (2010). *Creating innovators: The making of young people who will change the world*. New York: Scribner
- Webber, Ch. F. and Scott, Ch. (2008). *Entrepreneurship and educational leadership development: candian and Australian perspective*. Scopus.find out.
- Wisemen. W.A. (2014). International educational and innovation and public sector entrepreneurship. <https://books.google.com/books?isbn=178190709www.monash.edu/education/non-cms/centres/ceet/docs/.../2001confpapersadler.pdf>.
- Yemini, M. (2014). I have a dream: School principals as entrepreneurs *Educational Management Administration & Leadership*
- Yemini, M. and A. Addi-racah. (2013). School principals' agency as reflected by extracurricular activities in the Israeli education system. *International Studies in Sociology of Education* 23 (4): 358-382
- Yemini, M. r. ramot and n. Sagie. (2016). Parental 'Intrapreneurship' in Action: Theoretical Elaboration through the Israeli Case Study. *Educational Review* 68: 239-255.

New Thoughts on Education
Faculty of Education and Psychology,
Al-Zahrā University

Vol.14, No.3
Autumn 2018

Identifying Individual Characteristics Affecting the Behavior of Educational Entrepreneurs in Tehran

---

Zahra Sayehvand¹

PhD student in Educational management, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

Gholamreza Shams Moorkani

Associate Professor, Department of Educational Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

Farnoush Alami

Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

Abstract

The aim of this research was to improve the understanding of individual characteristics affecting the behavior of educational entrepreneurs. Previous studies showed that the characteristics of entrepreneurship in the similar areas is different. This research has been based on a semantic ontological and qualitative approach. The statistical population of the research was the educational entrepreneurs of Tehran, who have established innovative institutions in the field of education or have undertaken entrepreneurial activities in the field of education. The data was collected through semi-structured interviews with 11 educational entrepreneurs. The results showed that the individual characteristics affecting the behavior of entrepreneurs were in three main categories: personal characteristics and attitudes such as having motivation for educational development goal setting, creativity and innovation, risk taking, having strong imagination, and at the same time, be realistic, having critical morale, and abilities and skills such as leadership and educational management, educational design, the ability of need analysis and understanding the educational goal, having a work experience in the field of education, marketing skills, fundraising skills, networking skills, problem-solving identification and the ability to solve that problem. Knowledge also includes awareness of the rules and regulations of education, goals of education, recognition and familiarization of the laws related to the creation of a new business, and the knowledge of the educational science.

Keywords:

Educational Entrepreneurs, Personal qualities, Skills and abilities, Knowledge

---

1. Corresponding Author: msayeh74@gmail.com

Submit Date:2018-04-20

Accept Date :2018-11-20

DOI:10.22051/jontoe.2018.20012.2186